

ANALIZA

Zdravje in prosti čas starejših občanov

V prejšnji številki smo navedli nekaj podatkov iz raziskave Višje šole za socialne delavce o družbenem položaju starejših občanov Ljubljane. Opisali smo sestav bežigradske populacije nad 64 let starih občanov glede na različne socialno demografske značilnosti in spregovorili o stanovanjskih razmerah. Tokrat najprej nekaj o zdravstvenem stanju.

VELIKO JE BOLNIH

Podatki o zdravstvenem stanju presenečajo, saj niso v skladu s pričakovanjem, ki ga vzbudi sicer ugodna slika o bežigradski populaciji starejših občanov in njihovih življenjskih pogojih. V povprečju so mlajši kot drugod, veliko jih ima še živega zakonca, žive v dobrih stanovanjskih pogojih, a vendar je med njimi najvišji odstotek (v Ljubljani) tistih, ki pravijo zase, da so bolni; ne »občasno bolni« ampak »bolni«. Teh je 44 odstotkov (povprečje za Ljubljano 32 odstotkov). Med njimi jih je največ (v primerjavi z drugimi občinami), ki imajo srčna obolenja (35%), nad ljubljanskim povprečjem so še: motnje krvnega pritiska, boleznii čutil in živcev. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da je občanov, ki pravijo zase, da so bolni, več med ženskami kot med moškimi, zato pojasnjemo sorazmerno visok delež bolnih v bežigradski populaciji starejših z večjim deležem žensk. Manj moških kot žensk dočaka visoko starost. Tisti pa, ki jo, so, kot kaže, krepkejši – ali pa nočejo priznati, da so bolni! Kljub boleznii pa 85 odstotkov občanov lahko hodi brez opore, kar je nad ljubljanskim povprečjem. Nepokretnih je manj kot en

odstotek (povprečje blizu 3%). Dieto potrebuje 35 odstotkov (povprečje za Ljubljano 28%). Vsa vsakdanja opravila opravlja še 41 odstotkov občanov, ne more več delati pa 10 odstotkov.

POSPRAVLJANJE JE NADLEŽNO IN NAPORNO

Vprašanje, pri katerih vsakdanjih opravilih potrebujejo pomoč, je kar 40 odstotkov navedlo pospravljanje, poleg tega pa še pranje, ogrevanje, kuhanje, nakupovanje itd. Veliki večini je pomoč v gospodinjstvu dobrodošla, le približno petina pravi, da ne potrebuje pomoči. Pomagajo pa zakonec in svojci. Organizirane pomoči si želi le 13 odstotkov.

Sicer pa 88 odstotkov izjavlja, da so v prostem času še aktivni, kar je spet najvišji delež v Ljubljani. Kaže torej, da so boleznii, čeprav nedvomno resne, vendar le take narave, da bežigradskim starejšim občanom, bolj občan-kam, dopuščajo zmerno aktivnost v prostem času. Največ občanov pravi, da gospodinjijo, vrtarijo, kaka tretjina pravi, da se ukvarjajo z ročnimi deli, precej glasov so dobila tudi potovanja in izleti, med razvedrili pa branje, TV, radio, obiski svojcev in prijateljev. Med občani je sorazmerno veliko članov ZKB (24% – nad povprečjem za Ljubljano), ZKS (8%) predvsem pa društev upokojencev (38%). Razveseljivo je, da je za Bežigradom še največ ljudi, ki bi želeli sodelovati pri delu v društvih, družbenih organizacijah in krajevni skupnosti (blizu 20%), saj ponekod, npr. v Šiški več kot devet desetih ljudi ne želi sodelovati.

KAKŠEN JE »STATISTIČEN« STAREJŠI OBČAN?

Povprečen ali tipičen starejši občan za Bežigradom bi bil torej ženska, star bi bil manj kot 75 let, poročen, z nižjo izobrazbo, delovni upokojenec, upokojen po 1960. letu. Živi z zakoncem. Ima vsaj enega živega otroka. Otroci žive pod isto streho ali pa v istem kraju in se z njimi videva vsak dan ali vsaj večkrat na teden. Stanuje v bloku ali stolpnici, v starejši večstanovanjski mestni hiši, v stanovanju ali hiši, ki je njegova last ali last svojcev in je vsaj dvosobno, v nadstropju. Stanovanje je komunalno in drugače opremljeno. Ima vodovod, elektriko, stranišče, kopalnico, telefon. Ogreva se s pečmi (na trdo gorivo, tekoče, plin, elektriko), ne centralno. S stanovanjem je zadovoljen ali zelo zadovoljen. Pravi, da je bolan ali občasno bolan, vendar hodi sam brez opore. Ne potrebuje dietne prehrane. Ne more več opravljati vseh vsakdanjih del. Pomagajo mu svojci. S to pomočjo je zadovoljen in ne želi organizirane pomoči. V prostem času je še aktiven. V glavnem porabi čas za gospodinjstvo, vrt, branje, TV, radio, obiske. V organizacijah in krajevni skupnosti ne želi sodelovati. V prihodnjih letih bi želel živeti v istem krogu kot sedaj.

Poleg teh povprečnih občanov pa so tudi v bežigradski občini občani, ki žive v slabših razmerah, ki so hudo bolni in nepokretni in ki potrebujejo družbeno pomoč – oni in njihovi svojci.

(Poročilo, iz katerega smo povzeli te podatke, je na razpolago na Višji šoli za socialne delavce).

BLAŽ MESEC

AVTOMATIKA NI OVIRA ZA NESPAMET

Na železniškem prelazu pri gostilni Tavčarjev dvor na Ježici nas zdaj avtomatske zapornice varujejo pred trčenjem s Kamničanom. Slalom z mopedom čez tle, kakršnega sta si privoščila mladeniča na naši sliki, res ni pametno ravnanje.

Foto: F. R.

Invalidi so imenitni športniki

Danica Oman govori o rekreaciji in športu invalidov

Redki so, ki vedo, da je za Bežigradom sedež Zveze za šport in rekreacijo invalidov Slovenije. Kje? V Ulici 29. hercegovske divizije v soseski BS-3. Organizacija šteje 8000 članov in članic. Edina zaposlena tajnica, sekretarja, informatorka in še marsikaj v tem društvu pa je Danica Oman, ki je z dušo in srcem pri svojem delu.

In s katerimi športi se ukvarjajo invalidi rekreacijsko in tekmovalno? S kegljanjem, balinanjem, streljanjem, sedečo odbojko, namiznim tenisom, plavanjem, atletiko, smučanjem, ribolovom in šahom. V to društvo se lahko vključijo vsi invalidi, torej tudi tisti, katerih poškodbe se ne vidijo navzven, pa seveda tudi vsi, ki so tako ali drugače telesno poškodovani od rojstva ali pa so se ponesrečili kasneje: imajo amputirane noge, roke, so tetraplegiki, paraplegiki itd.

Športnice osvojili skupaj 27 medalj, od tega 8 zlatih, 9 srebrnih in 10 bronastih. Na olimpiadi je tekmovalo 52 držav v 18 disciplinah. Naši invalidi pa so nastopili v 6 različnih panogah.

Za invalide na vozičkih pa je Velika Britanija pripravila posebno olimpiado. Tekmovalo je 43 držav, naši pa so osvojili pet medalj. Sicer pa so se letos dogovo-

proemta invalidi na vozičkih brez tuje pomoči ne morejo. Na tujem imajo mestni avtobusi prav za invalide posebne priprave, ki jih s pritiskom na gumb voznik izpod stopnic avtobusa potegne na dan in so kot nekakšen tobogan, ki pelje invalida v notranjost. Pri nas to ne bi bilo mogoče, ker je sredi vrta montirana palica, ki deli vhod (po nepotrebnem) na dva dela.

Invalidi in invalidke se tudi težje poročajo. V glavnem le med sabo, ker gledajo nekateri na te ljudi zviška in mislijo, da so manjvredni. Zato smo bili zelo veseli, ko se je naš član Jože Bamfi pred kratkim poročil z Nizozemko Janete. Spoznala sta se pred štirimi leti, ko je bila tam poletna olimpiada za invalide. Janete je bila na tej olimpiadi hostesa, zelo čedna, mlada in zdrava; Jože pa ima obe nogi amputirani. Vidite, ljubezen in čustvo sta premagala telesno pomanjkljivost. Saj ne rečem, da pri nas ni žensk, ki se ne bi poročile z invalidi, a jih je malo.

Še huje pa je z invalidkami. Te še bolj trpijo, ker v naši družbi velja, da mora biti ženska lepa. Mar res nič ne pomeni plemenitost, bogata notranjost itd. – se je vprašala Danica.

In ker je Danica Oman tudi Bežigradčanka, je povedala, da jo zelo moti umazana Bratovževa ploščad, kjer stanuje, saj je nihče redno ne čisti, prav tako ne praznijo koškov za smeti. Če pa pride k njej na obisk kdo na vozičku, pa tako ali tako ne more brez tuje pomoči do njenih vrat. Razlog? Stopnice!

Danica Oman? »Kdor je invalid, pa bi se rad ukvarjal s športom naj pokliče po telefonu 343-924. Z veseljem ga bomo sprejeli.«

NEVA ŽELEZNIK

TEKMOVANJA

Šport ter rekreacija in invalidi? »To je zanje zelo pomembno. Kdor si krepki telo, ta si krepi tudi dušo.« je menila naša sogovornica. »Poleg tega gredo ti ljudje z našimi društvi, sekcijami oziroma komisijami, ki jih imamo razpredene po celi Sloveniji, če redno trenirajo in če imajo dobre rezultate, najprej na meddruštvena, področna in republiška, zvezna in mednarodna tekmovanja. Letos, na primer, so bili naši najuspešnejši športniki in športnice na poletni in zimski olimpiadi, redno pa hodijo tudi na vsa svetovna in evropska prvenstva.« se je pohvalila.

Na letošnji poletni olimpiadi za invalide so naši športniki in

rili, da bodo olimpiade za invalide tam, kjer bodo sicer olimpijske igre za zdrave ljudi. V Sarajevu je bilo prvič tako. Tam so naši tekmovalci in tekmovalke osvojili eno – in to bronato medaljo.

NAJHUJŠA OVIRA STOPNICE

Danica si ne mogla kaj, da ne bi v imenu številnih invalidov znova opozorila na razne arhitektonske ovire – predvsem stopnice, ki invalidom, še posebej tistim na vozičkih, onemogočajo svobodno in neodvisno premikanje. Žal ima stopnice – in to čisto po nepotrebnem – tudi nova Ekonomska fakulteta za Bežigradom. Tudi v avtobuse mestnega

Kazen ni preveč huda?

Od 1. januarja 1985 naprej se bomo morali v avtomobilih privezovati z varnostnim pasom

Čeprav že skoraj vsak voznik in voznica vesta, da je privezovanje z varnostnim pasom zelo koristno, saj so poškodbe oziroma smrtni izidi, če pride do nesreče, redkejši, le malodko vsakič, ko sede za volan, seže po varnostnem pasu.

Vozniki in sopotniki se redko pripenjajo z varnostnimi pasovi. Če se že, potem to storijo na daljših vožnjah, po mestu pa mislijo, da se jim ne more nič pripetiti. Pa se ravno v naseljih zgodi največ nesreč in največ poškodb in to ne pri visokih hitrostih. Te poškodbe bi bile veliko manjše, ali pa jih sploh ne bi bilo, če bi bili vozniki in sopotniki pripeti. Še najhuje pa je, če na sedež poleg voznika sede mati z otrokom v naročju. Če pri čisto nedolžnem trku bi otroka odneslo (z njo vred) v sprednjo šipo. Kakšne so takšne poškodbe, pa najbrž veste. Prav tako nespametno je, da pustijo starši majhnim otrokom sedeti na prednji sedež. Prostor za otroke je zadaj, najbolje je, da imajo tam poseben sedež z varnostnim pasom!

Bomo z novim letom postali

bolj pametni, bolj previdni in ali bomo verjeli statistiki in zdravstvenim delavcem in se pričeli pridne pripenjati? In zakaj nam že danes niso za vzgled miličniki – če že ne v svojih – pa vsaj v

službenih avtomobilih. In zakaj se vsi inštruktorji pri avtošolah ne pripenjajo z varnostnimi pasovi in zakaj tega ne zahtevajo tudi od svojih učencev in učenek? Saj veste, kar se Janežek in Micka naučita, to Janežek in Micka znata.

In ali ni 100 dinarjev za prekršek premila kazen?

N. Ž.

Kaj pravi zakon

V 35. členu piše: Voznik in oseba, ki se vozi v motornem vozilu, ki ima vgrajene varnostne pasove, morata biti privezana z njimi, dokler vozi vozilo v prometu na javni cesti.

V 213. členu piše: Z denarno kaznijo 100 dinarjev se kaznuje takoj na mestu za prekršek: voznik in oseba, ki se med vožnjo v motornem vozilu ne privežeta z varnostnimi pasovi.

Kaj pravijo izkušnje?

Že pri relativno nizki hitrosti – 50 kilometrih na uro – neprivezani voznik v avtomobilu nima prav nobenih možnosti, da bi se zavaroval pri trčenju. Prav tako ne tudi sopotnik. Z vso silo udarita ob trdne predmete v kabini, zato ni čudno, da so poškodbe hude ali pa se trčenje konča celo s smrtnim izidom. Že pri trčenju v drvo – na primer pri 30 kilometrih na uro – bi moral voznik in sopotnik, če bi se skušala zaščititi z rokami, prav z njimi zadržati približno dvajsetkratno težo svojega telesa, če bi hotela ostati v sedežu! To pa pomeni pri 60 kilometrih na uro – na rokah zadržati 1200 kilogramov!

Torej lahko rečemo, da samo varnostni pas rešuje življenja. Uporabljati ga bodo morali tudi debeluh in nosečnice. Če so obstoječi zanje preozki, jim bodo varnostni pas v večji dimenziji izdelali v ljubljanskem TKG.

- kopalniška oprema
- gospodinjski stroji
- kuhanje
- mali gospodinjski aparati in ure
- stavbno pohištvo
- radiatorji in peči
- ostali proizvodi Gorenja

razstavno-prodajni center
na Titovi 83 v Ljubljani
tel. (061) 313-514

gorenje